

*Govoreći Mariji Magdaleni,
Isus reče: Nemoj me duže držati
jer još nisam uzašao k Ocu,
nego idi k braći mojoj i reci im:
Uzlazim svom Ocu i vašem Ocu,
svom Bogu i vašem Bogu.*

Evandjelje po Ivanu, 20:17

PRVIDIO

TIJELO I KRV

1

Rekli su da je u potkrovlju umrlo dijete. Njezina je odjeća pronađena u zidu. Želio sam otići gore, leći pokraj zida i biti sam.

S vremena na vrijeme ugledali bi njezinu prikazu, dijete. Ali nijedan od tih vampira nije mogao vidjeti duhove, zaista, barem ne na način na koji ih ja vidim. Nije važno. Nisam želio društvo djeteta. Želio sam biti na tomu mjestu. Nije više bilo koristi zadržavati se u Lestatovoj blizini. Došao bih. Ispunio bih svoju svrhu. Pomoći mu nisam mogao.

Pogled na njegove čvrsto ukočene i nepomične oči uznemirivao me je, no iznutra sam bio miran i prepun ljubavi za one koji su mi bili najbliži - moju ljudsku djecu, maloga tamnokosog Benjija i poput vrbe krhku Sybelle - no još nisam bio dovoljno jak da bih ih poveo sa sobom.

Napustio sam kapelicu.

Nisam čak ni primijetio tko je bio tamo. Cijeli je samostan sada bio obitavalište vampira. To mjesto nije bilo divlje niti zapušteno, no ipak nisam primijetio tko je ostao u kapelici kada sam otišao.

Lestat je i dalje ležao na mramornu podu kapelice pred ogromnim raspelom, na boku, opuštenih dlanova, lijevog dlana tik ispod desnoga, njegovi su prsti lagano doticali mramor, kao da imaju neku nakanu, iako nakane uopće nije bilo. Zgrčeni prsti desne šake oblikovali su malenu šupljinu na koju je palo svjetlo, što je također izgledalo kao da ima neko značenje, no značenja nije bilo.

To je jednostavno bilo nadnaravno tijelo koje je bezvoljno i nepomično ležalo,

nimalo znakovitije od lica čiji je izraz bio gotovo prkosno inteligentan, iako su prošli mjeseci a da se Lestat nije pomaknuo.

Visoki prozori od obojena stakla brižljivo su prije svitanja zasjenjeni zavjesama. Noću bi ih obasjavale prelijepo svijeće razmještene uokolo umjetničkih kipova i relikvija koje su ispunjavale ovo nekoć sveto i posvećeno mjesto. Dječica smrtnika slušala su misu pod tim visokim svodom; svećenik Je s oltara pjevao latinskim riječima.

Sada je pripadala nama. Pripadala je njemu - Lestatu, čovjeku koji nepomično leži na mramornom podu.

Čovjeku. Vampiru. Besmrtniku. Djetetu Tame. Svako mu ime savršeno odgovara.

Gledajući ga preko ramena, osjećao sam se djetetom kao nikada do tada.

Ja to i jesam. Ja odgovaram toj definiciji kao da je zapisana u meni poput savršene šifre i kao da nikada nije bilo nikakva drugoga genetskog plana. Bio sam star možda sedamnaest godina kada me je Marius učinio vampirom. Do tada sam već prestao rasti. Godinu dana bio sam visok stotinu šezdeset i pet centimetara. Moje su ruke nježne poput ruku mlade žene, a bio sam i, kako se tih godina šesnaestog stoljeća govorilo, golobrad. Ne, sasvim sigurno nisam bio eunuh, bio sam tek dječak.

U to je doba bilo poželjno da dječaci budu lijepi poput djevojaka. No, sada se to tek čini vrijednim jer volim druge - one koji su moji: Sybelle s njezinim ženstvenim grudima i dugim, djevojačkim udovima, i Benjija s njegovim malim, izražajnim arapskim licem.

Stajao sam u podnožju stubišta. Tu nije bilo zrcala, samo visoki zidovi od opeke na kojima više nije bilo žbuke, zidovi koji su bili stari samo za Ameriku, potamnili od vlage čak i u unutrašnjosti samostana u kojemu su sve površine i predmeti omekšani vrelim, titravim ljetima New Orleansa i njegovim vlažnim, ljepljivim zimama koje nazivamo zelenim zimama jer drveće ovdje gotovo nikada nije ogoljeno.

Rođen sam na mjestu vječite zime, koje bismo lako mogli usporediti s ovim mjestom. Nije ni čudo što sam u sunčanoj Italiji potpuno zaboravio svoje početke i dao svojem životu novi oblik tijekom godina provedenih s Mariusom. »Ne sjećam se.« Bila je to posljedica ljubavi prema tolikim porocima, ovisnosti o talijanskom vinu i raskošnim jelima, pa čak i o osjećaju toplog mramora pod bosim stopalima kada bi se odaje palače grješno, bezbožno ugrijale Mariusovim razuzdanim strastima.

Njegovi prijatelji smrtnici - ljudska bića, što sam i sam bio u to doba - neprestano su prigovarali zbog izdataka za drva za ogrjev, ulja ili svijeće. A za Mariusa su samo najbolje voštane svijeće bile prihvatljive. Svaki je miris imao svoje značenje.

Zaustavi te misli. Sjećanja te sada ne mogu povrijediti. Došao si ovamo s razlogom i sada je s tim svršeno, moraš pronaći one koje voliš, svoje mlade

smrtnike, Benjija i Sybelle, i nastaviti svojim putem.

Život više nije bio kazališna pozornica na kojoj se neprestano iznova pojavljivala Banquova prikaza kako bi zaposjela prijestolje sablasnosti.

Duša me je boljela.

Uspeti se stubištem. Počivati malo u tom samostanu sagrađenome od opeke, u kojem je pronađena djetetova odjeća. Počivati s djetetom koje je ubijeno ovdje, u ovom samostanu, kako kažu oni koji šire glasine, vampiri koji sada opsjedaju ove dvorane i koji su došli vidjeti velikog vampira Lestata u njegovu snu nalik Endimionovu.

Na ovom mjestu nisam osjećao umorstvo, tek nježne glasove časnih sestara.

Pošao sam uza stubište dopuštajući tijelu da pronađe svoju ljudsku težinu i ljudske korake.

Nakon pet stotina godina poznajem takve trikove. Mogao bih uplašiti sve mlade - i odvažne i plašljivce - kao što su to činili i stariji, čak i oni najskromniji, izgovarajući riječi da bi dokazali svoju sposobnost telepatije, ili nestajući kada bi poželjeli otići ili, s vremena na vrijeme, svojim moćima izazivali podrhtavanje građevine - što je zanimljivo postignuće kada je riječ o ovim, pola metra debelim zidovima s prozorskim okvirima od čempresova drveta koje nikada ne trune.

Ovdje mu se moraju sviđati mirisi, pomislio sam. Gdje je Marius? Prije no što sam posjetio Lestata, nisam imao želju razgovarati s Mariusom, a on je progovorio tek nekoliko primjerenih riječi kada sam mu na brigu ostavio svoje blago.

Na posljatku, svoju sam djecu doveo u zvjerinjak Nemrtvih. Tko bi se bolje brinuo o njima od mojega dragog Mariusa, toliko moćnoga da se nitko nije usudio dovesti u pitanje ni najmanji njegov zahtjev.

Među nama ne postoji prirodna telepatska veza - Marius me je stvorio i ja sam zauvijek njegov učenik - no, čim mi se to dogodilo, shvatio sam da bez pomoći telepatske veze da nisam sposoban osjetiti Mariusovu prisutnost u zgradi. Nisam znao što se dogodilo u tomu kratkom vremenskom razdoblju kada sam se spustio na koljena kako bih pogledao Lestata.

Nisam znao gdje je Marius. Nisam mogao uhvatiti ni poznate ljudske mirise Benjija i Sybelle. Osjetio sam lagani ubod panike koji me je paralizirao.

Stajao sam na drugom katu zgrade. Naslonio sam se na zid, a moje spokojne oči odlučno su počivale na brižljivo ulaštenu podu od najfinije borovine. Svjetlost je na tim daskama oblikovala žute mrljice.

Gdje su Benji i Sybelle? Što sam to učinio dovevši ovamo dva savršena i veličanstvena ljudska bića? Benji je bio živahan dvanaestogodišnjak, a Sybelle mlada ženica od dvadeset i pet godina. Što ako ih je Marius, tako velikodušan po prirodi, neoprezno ispustio iz vida?

»Ovdje sam, mladiću.« Iznenada se začuo mek i ugodan glas.

Moj je Stvoritelj stajao na odmorištu, tik ispod mene, uspevši se stubama ili,

točnije, postavivši se tamo uz pomoć svojih moći, prelazeći prijašnju udaljenost bešumnom i nepojmljivom brzinom.

»Gospodaru«, progovorio sam uz tračak osmijeha. »Na trenutak sam se uplašio za njih.« Bila je to isprika. »Ovo me mjesto rastužuje.« Kimnuo je. »Sa mnom su, Armand«, rekao je. »Grad vrvi smrtnicima. Hrane ima dovoljno za sve ovdašnje skitnice. Nitko im neće nauditi. Čak i da nisam tako naredio, nitko se to ne bi usudio.«

Sada sam ja kimnuo. No, nisam bio sasvim siguran. Vampiri su po prirodi izopačeni i čine zle i užasne stvari tek radi zabave. Za sablasna i neznana stvorenja koja se motaju ovuda privučena neobičnim događanjima, ubiti miljenika nekog smrtnika bila bi sasvim pristojna zabava.

»Čudan si ti, mladiću«, rekao je uz osmijeh. Mladiću! Tko bi me tako oslovljavao osim Mariusa, mojeg Stvoritelja, i što je za njega pet stotina godina? »Izašao si na Sunčevu svjetlost, dijete«, nastavio je s istom brigom koja se očitavala na njegovu blagom licu. »I živio si da bi ispričao priču.«

»Na Sunčevu svjetlost, Gospodaru?« tražio sam smisao njegovih riječi. No, ni sam nisam želio otkriti više. Nisam još želio govoriti, reći što se dogodilo, ispričati priču o Veronikinu velu i Licu našega Gospoda otisnutome na njemu, o jutru kada sam se, tako savršeno sretan, odrekao svoje duše. Kakva je to bila priča!

Uspeo se stubama i sasvim mi se približio, no ipak je ostao na pristojnoj udaljenosti. Uvijek je bio ugladen, čak i prije no što je postojala ta riječ. Mora da su u drevnom Rimu imali izraz za takvu, besprijeckorno ugladenu osobu, brižljivu kao da je u pitanju čast i jednako pristojnu prema bogatima kao i prema siromasima. Marius je oduvijek bio takav, koliko god ga poznajem. Njegova snježno bijela ruka počivala je na tamnu, sjajnu rukohvatu. Nosio je dug, bezobličan plašt od siva baršuna, nekoć savršeno raskošan, a danas izvješen od nošenja i kiše, njegova plava kosa bila je duga poput Lestatove, prožeta nasumičnom svjetlošću i neposlušna uslijed vlage, posuta kapljicama rose, iste one rose koja je prianjala uz njegove zlatne obrve i bacala sjenu na njegove duge, zavijene trepavice oko kobaltno plavih očiju.

U njemu je bilo mnogo više nečega nordijskoga i ledenoga nego u Lestatu čija je kosa imala zlatan odsjaj zbog brojnih svijetlih pramenova, čije su oči poput prizme upijale sve boje oko sebe i postajale blistavo ljubičaste na najmanji povod koji je dolazio iz viđenoga vanjskog svijeta.

U Mariusu sam vidio osunčana nebesa sjevernjačke divljine, oči koje su neprestano sjajile odbijajući vanjske boje, savršena predvorja njegove vječne duše.

»Armand,« rekao je, »želim da pođeš sa mnom.«

»Kamo, Gospodaru, kamo da pođem?« upitao sam. I ja sam želio biti pristojan. On bi uvijek, čak i nakon umnih prepirki, u meni budio te profinjene nagone.

»Mojoj kući, gdje le uda nalaze Sybelle i Benji. O, ne brini za njih.

Pandora je s njima. Oni su gotovo zadivljujući smrtnici, oštromni, očigledno različiti, pa ipak slični. Oni te vole, znaju tako mnogo, prošli su s tobom prilično dug put.«

Krv je prostrujala kroz mene i porumenio sam u licu; toplina je neugodno peckala, a kad se krv povukla s površine mog lica, ohladio sam se i bio neobično iscrpljen činjenicom što sam iskusio neki osjećaj. Sve je to bilo vrlo uznemirujuće i poželio sam da prestane.

»Gospodaru, ja ne znam tko sam u ovom novom životu«, rekao sam sa zahvalnošću. »Ponovno rođen? Zabunom?« Oklijevao sam, no nije bilo koristi zaustavljati se. »Nemoj još tražiti od mene da ostanem ovdje. Možda jednom, kada Lestat ponovno bude onaj stari, kada prođe dovoljno vremena... Ne mogu biti siguran koliko, znam samo da u ovom trenutku ne mogu prihvatiti tvoj poziv.«

Kratko je kimnuo u znak razumijevanja. Malim pokretom ruke izrazio je prihvaćanje. Stari sivi plašt skliznuo mu je s jednog ramena. Činilo se kao da ne mari za to. Njegovo tanko crno vuneno odijelo bilo je zapušteno, ovratnici i džepovi bili su nemarno prekriveni sivom prašinom. To mu nije bilo primjereno.

Oko vrata je nosio šal od bijele svile svezan u čvor, koji je njegovo lice činio nešto ljudskijim, dajući mu boju. No, i taj je šal bio poderan kao da je provučen kroz trnje. Ukratko, u toj odjeći prije da je proganjao svijet no što je u nju bio odjeven. Bila je to odjeća gubitnika, a ne mojega staroga gospodara.

Mislim da je znao da sam neodlučan. Gledao sam u tminu iznad sebe. Želio sam dosegnuti potkrovlje ovog mjesta, poluskrivenu odjeću mrtvog djeteta. Bio sam toliko drzak da sam dopustio da mi misli odlutaju iako je on čekao.

Vratio me je u stvarnost blagim riječima:

»Sybelle i Benji će biti sa mnom kada ih poželiš«, rekao je. »Pronaći ćeš nas. Nismo daleko. Čut ćeš *Appassionatu* kada je poželiš čuti.« Smiješio se. »Dao si joj glasovir«, rekao sam. Govorio sam o zlatnoj Sybelle. Isključio sam svijet iz svojega nadnaravnog sluha i još nisam želio otvoriti svoje uši čak ni za divan zvuk njezina sviranja koje mi je već i previše nedostajalo.

Čim smo ušli u samostan, Sybelle je ugledala glasovir i šapatom me upitala bi li mogla svirati na njemu. Lestat nije ležao u kapelici, već u drugoj, dugoj, praznoj prostoriji. Odgovorio sam joj da to ne bi bilo sasvim u redu i da bi to moglo uznemiriti Lestata koji ondje leži, a nismo mogli znati što on misli, ili što osjeća, pati li ili je zatočen u svojim snovima.

»Možda bi, kada dođeš, mogao ostati neko vrijeme«, rekao je Marius.

»Svidjet će ti se kako ona svira na momemu glasoviru i možda ćemo tada svi zajedno razgovarati, a ti možeš ostati s nama i možemo zajedno živjeti koliko god želiš.«

Nisam odgovorio.

»Kuća je velika i raskošna u stilu Novog Svijeta«, rekao je uz tračak poruge u osmijehu. »Uopće nije daleko. Imam najprostranije vrtove i stare

hrastove, hrastove mnogo starije čak i od onih na Aveniji, a svi su prozori zapravo vrata. Znaš koliko mi se to sviđa. To je rimski stil. Kuća je otvorena za proljetnu kišu, a proljetna je kiša ovdje poput sna.«

»Da, znam«, prošaptao sam. »Mislim da i sada pada, zar ne?« Nasmiješio sam se.

»Pa, da, čak sam i prilično prokisao«, rekao je gotovo veselo. »Dođi kada zaželiš. Ako ne večeras, onda sutra...«

»O, doći ću večeras«, rekao sam. Nisam ga želio uvrijediti, ni najmanje, ali su Benji i Sybelle vidjeli sasvim dovoljno tih blijedih čudovišta baršunastih glasova. Bilo je vrijeme da se pođe.

Pogledao sam ga prilično hrabro uživajući na trenutak u tomu, prevladavajući stidljivost koja je bila naše prokletstvo u ovomu suvremenom svijetu. U staroj Veneciji on se razmetao svojom odjećom kao što su muškarci tada imali običaj, uvijek upadljivo elegantan i sjajno dotjeran, na stari, ugladen način rečeno, bio je slika i prilika otmjenosti. Kada bi u predvečerje prošao kroz rumenilo Trga Svetog Marka, svi bi se okretali da bi ga promatrali dok je prolazio. Crveno je bilo znak njegova ponosa, crveni baršun - lepršav ogrtač i raskošno izvezen prsluk, a ispod njega zlatna tunika od fine, svilene tkanine, tako popularna u to doba.

Imao je kosu poput mladog Lorenza de' Medicia s oslikanog zida.

»Gospodaru, ja vas ljubim, ali sada moram biti sam«, rekao sam. »Sada me ne trebate, zar ne, gospodine? Kako biste me mogli trebati? Nikada me, zapravo, i niste trebali«. Požalio sam u času. Ton nije bio drzak, već riječi. Budući da su naši umovi po svojoj prirodi bili tako različiti, plašio sam se da će me pogrešno shvatiti.

»Anđele, ja te trebam«, rekao je s opraštanjem. »Ali, pričekat ću. Čini se kao da nije bilo tako davno da sam ti rekao upravo te riječi dok smo bili zajedno, i ponovno ih govorim.«

Nisam se mogao natjerati da mu kažem da je sada moje vrijeme za druženje sa smrtnicima i koliko čeznem za time da cijelu noć razgovaram s malim Benjijem koji je bio tako mudar, ili da slušam kako moja voljena Sybelle neprestano iznova svira svoju sonatu. Činilo se besmislenime objašnjavati više od toga. Ponovno me je, potpuno i neporecivo, prožela tuga zbog dolaska u ovaj napušten i prazan samostan u kojem je ležao Lestat, koji nije bio sposoban ili se nije želio pomaknuti i govoriti, to nitko od nas nije znao.

»U ovom času nećete imati ništa od mogeg društva, Gospodaru«, rekao sam.

»Ali zasigurno ćete mi dati neki znak kako da vas pronađem, tako da kada ovo vrijeme prođe...« Pustio sam da moje riječi zamru.

»Brinem se za tebe!« iznenada je šapnuo vrlo uzbuđeno.

»Više nego ikada do sada, gospodine?« upitao sam.

Trenutak je razmišljao. Tada je rekao: »Da. Ti voliš dvoje smrtno djece. Oni su tvoj mjesec i tvoje zvijezde. Ostani sa mnom, barem nakratko.

Reci mi što misliš o našem Lestatu i onomu što se dogodilo. Reci mi,

možda, ako obećam da ću biti vrlo tih i da te neću prisiljavati, reci mi svoje mišljenje o svemu što si u posljednje vrijeme vidio.«

»Obazrivo ste to dotaknuli, gospodine, divim vam se. Zapravo me pitate zbog čega sam vjerovao Lestatu kada je rekao da je prošao Raj i Pakao, pitate me što sam vidio dok sam gledao u relikviju koju je donio sa sobom, Veronikin veo.«

»Ako mi želiš to reći. Ali, više od svega volio bih da dođeš i odmoriš se.«

Stavio sam ruku na njegovu čudeći se kako je, unatoč svemu što sam prošao, moja koža bila gotovo jednako bijela kao i njegova.

»Bit ćete strpljivi s mojom djecom dok ne dođem, zar ne?« upitao sam.

»Oni se zamišljaju tako neustrašivo nestašnima zato što su došli ovamo da budu sa mnom i zato što nehajno zvižduću u carstvu Nemrtvih, da tako kažem.«

»Nemrtvih«, ponovio je prijekorno se smiješeći. »Takav rječnik u mojoj prisutnosti. Znaš da to mrzim.«

Brzo je utisnuo poljubac na moj obraz. To me je uplašilo, a tada sam shvatio da je nestao.

»Stari trikovi!« glasno sam izustio pitajući se je li još dovoljno blizu da me čuje, ili je zatvorio svoje uši za mene jednako odlučno kao što sam ja zatvorio svoje za vanjski svijet.

Pogledao sam oko sebe iznenada žudeći za spokojnim sanjarenjem sjenica, ne riječima, već slikama, onako kako bi to činio moj stari um, žudeći da legnem među vrtne lijehe i bujne cvjetove, žudeći da svoje lice pritisnem uza zemlju i tiho pjevušim sam za sebe.

Proljeće svuda uokolo, toplina, lebdeća izmaglica koja bi mogla biti i kiša. Sve sam to želio. Poželio sam daleke močvarne šume, ali i Benjija i Sybelle, poželio sam otići i imati malo volje za nastavak.

Ah, Armand, upravo je volja ono što ti uvijek nedostaje. Nemoj dopustiti da se ponovi stara priča. Iskoristi sve ono što se dogodilo.

Još je jedan bio u blizini.

Iznenada mi se učinilo užasnim da neki besmrtnik kojega ne poznajem ulazi nepozvano u moje nepovezane, intimne misli, možda zato da bi sebično procijenio ono što osjećam.

Bio je to samo David Talbot.

Došao je iz krila kapelice kroz prostorije samostana koje ga povezuju s glavnom zgradom gdje sam stajao na vrhu stubišta za drugi kat.

Vidio sam kako ulazi u predvorje. Iza njega je bilo staklo vrata koja su vodila na galeriju, i blago pretopljene zlatna i bijela svjetlost koje su dopirale s dvorišta.

»Sada je mirno«, rekao je. »A potkrovlje je prazno i znaš da, dakako, možeš poći gore.«

»Odlazi«, odvratio sam. Nisam osjećao bijes, samo iskrenu želju da moje misli ostanu nepročitane i da se moje emocije ostave na miru.

Ignorirao me je sa zadivljujućom pribranošću i rekao:

»Da, plašim te se, pomalo, ali sam i strahovito radoznao.«

»O, tako dakle, to opravdava činjenicu da si me slijedio ovamo?«

»Nisam te slijedio, Armand«, odgovorio je. »Ja ovdje živim.«

»O, oprost«, priznao sam. »Nisam to znao. To mi je, zapravo, drago. Ti paziš na njega. Nikada nije sam.« Dakako, mislio sam na Lestata.

»Svi te se plaše«, mirno je rekao. Nehajno prekrživši ruke, zauzeo je položaj tek nekoliko koraka od mene. »Znaš, proučavanje običaja i navika vampira prilično je složeno.«

»Ne i za mene«, odgovorio sam.

»Da, znam«, rekao je. »Samo sam razmišljao, nadam se da ćeš mi oprostiti. Riječ je o djetetu u potkrovlju, djetetu za koje kažu da je ubijeno. To je velika priča o maloj, sićušnoj osobi. Možda ćeš, budeš li imao više sreće od svih nas, ugledati prikazu djeteta čija se odjeća nalazi u zidu.«

»Smeta li ti što te gledam?« upitao sam. »Mislim, ako ćeš tako slobodno gurati nos u moje misli? Sreli smo se prije no što se sve ovo dogodilo - Lestat, Nebesko Putovanje, ovo mjesto. Nikada te zapravo nisam dobro upoznao. Bio sam nezainteresiran, ili previše pristojan, nisam siguran što.«

Bio sam iznenađen čuvši toliko strasti u svojem glasu. Bio sam nagao, a David Talbot nije bio za to kriv.

»Mislim na uobičajene činjenice o tebi«, rekao sam. »Činjenicu da nisi rođen u tom tijelu, da si bio vremešan čovjek kada te je Lestat upoznao, da je to tijelo koje sada zaposjedaš pripadalo mudroj duši koja je mogla skakutati od bića do bića i u njima se nastaniti kao duša-uljez.«

Razoružao me je svojim osmijehom.

»Tako je Lestat tvrdio«, odgovorio je. »Tako je i pisao. Istina je, dakako. Ti to znaš. Znao si i kada si me zadnji put vidio.«

»Proveli smo zajedno tri noći«, rekao sam. »I nikada te nisam dobro promotrio. Mislim, nikada ti čak nisam ni pogledao ravno u oči.«

»Tada smo mislili na Lestata.«

»Ne mislimo li i sada?«

»Ne znam«, odgovorio je.

»David Talbot«, rekao sam hladno ga odmjeravajući, »David Talbot, vrhovni poglavar Reda psihičkih istražitelja, poznat kao Talamasca, ubačen je u tijelo u kojem se sada kreće.« Nisam znao jesam li to citirao ili izmislio u hodu.

»Zarobljen je i zatočen u njemu, postavši zatočenik pomoću mnogo žila nalik konopcima i prijevarom pretvoren u vampira dok je vatrena, nezaustavljiva krv zaposjedala njegovu sretnu anatomiju zapečativši njegovu dušu i pretvorivši ga u besmrtnika - čovjeka tamne brončane kože i suhe, bujne, čvrste crne kose.«

»Mislim da si dobro shvatio«, ljubazno je rekao želeći mi ugoditi.

»Naočit gospodin«, nastavio sam, »boje karamele, koji se kreće lako poput mačke, a njegov pozlaćeni odraz podsjeća me na sve ugodnosti od nekoć, a sada mješavinu miomirisu: cimeta, klinčića, blagog papra i ostalih zlatnih, smeđih ili crvenih začina, mirisi koji mogu podbosti moj um i uroniti me u erotične žudnje koje žive sada, više nego ikada, da bi se ostvarile. Mora da

njegova koža ima miris indijskog oraščića i bogatih bademovih cvjetova.

Njegova koža ima taj miris.«

Smijao se. »Shvatio sam.«

Iznenadio sam sama sebe. Na trenutak sam bio zbunjen. »Nisam siguran da sam ja shvatio«, pomirljivo sam odgovorio.

»Mislím da je sasvim jasno«, rekao je. »Želiš da te ostavim nasamo.«

Odjednom sam u svemu tomu ugledao besmisleno proturječje.

»Gledaj«, brzo sam prošapnuo, »ja sam poremećen. Moja se osjetila isprepleću poput mnogo niti čineći čvor: okus, miris, dodir. Ja sam neukrotiv.«

Sasvim slučajno i pakosno pomislio sam o tomu kako bih ga napao, svladao ga, ovladao njime svojom vrsnijom vještinom i lukavošću te kušao njegovu krv bez njegova pristanka.

»Previše sam iskusan za takvo što«, rekao je, »i zbog čega bi to uopće pokušao?«

Kakva pribranost. Starac u njemu zaista je zapovijedao čvršćem, mlađem tijelu, mudar smrtnik čelična autoriteta nad svime vječnime i natprirodno moćan.

Kakva mješavina energija! Bilo bi ugodno piti njegovu krv, uzeti ga protiv njegove volje. Ništa na Zemlji nije tako zabavno kao nasilje nad jednakime.

»Ne znam«, rekao sam posramljeno. Nasilje je nečovječno. »Ne znam zbog čega te vrijeđam. Znaš, želio sam brzo otići. Hoću reći, želio sam običi potkrovlje i tada otići odavde. Želio sam izbjeći ovu vrstu zaludenosti. Ti si čudo i misliš da sam ja čudo, a to je sjajno.«

Dopustio sam da moj pogled prijeđe preko njega. Sasvim je točno da sam za njega bio slijep kada smo se posljednji put sreli.

On bi se osobito dotjerao za ubijanje. Kada su ljudi imali prigodu kititi se poput pijetlova, on bi, svojom drevnom mudrošću, birao zlatnu sepiju i odjeću tamnih boja. Bio je elegantan, čist i sav pomno ukrašen odabranim detaljima od čista zlata, ručnim satom, gumbima i tankom iglom za njegovu pomodnu kravatu, taj iskrojén slap boja koji muškarci nose u tim godinama, kao da nam žele olakšati da ih uhvatimo. Besmislen ukras.

Čak je i njegova satenska košulja bila žućkastosmeđe boje, odišući suncem i toplom zemljom. I cipele su bile smeđe, sjajne poput leđa nekoga kukca.

Pošao je prema meni.

»Znaš što ću te upitati«, rekao je. »Nemoj se opirati tim nepovezanim mislima, novim iskustvima i svom tom sveobuhvatnom razumijevanju.

Sastavi od toga knjigu za mene.«

Nisam mogao predvidjeti da će to biti njegovo pitanje. Bio sam ugodno iznenađen, ali unatoč tomu i zatečen.

»Da sastavim knjigu? Ja? Armand?«

Pošao sam mu u susret, kada se naglo okrenuo i pojurio uza stube prema potkrovlju, prelazeći preko trećega kata na četvrti kat.

Zrak je tu bio zasićen i topao. Bilo je to mjesto koje se svakodnevno pržilo na suncu. Sve je bilo suho i mirisno, drvenina je mirisala na tamjan, a

podovi su bili neobrađeni.

»Gdje si, djevojčice?« zazvao sam.

»Hoćeš reći, dijete« rekao je.

Došao je za mnom, uz kratak, ali pristojan vremenski odmak.

»Ona nikada nije bila ovdje«, dodao je.

»Kako znaš?«

»Da je prikaza, mogao bih je dozvati«, rekao je.

Osvrnuo sam se preko ramena. »Ti imaš takvu moć? Ili je to ono što mi u ovom času želiš reći? Prije no što nastaviš, dopusti da te upozorim da mi gotovo nikada nismo imali moć vidjeti duhove.«

»Ja sam nešto sasvim drugo«, rekao je David. »Nisam poput drugih.

U Svijet Tame došao sam s drugačijim sposobnostima. Usuđujem li se reći da smo se mi, naša vrsta, vampiri, razvili?« »Ta je uobičajena riječ besmislena«, rekao sam. Pošao sam dublje u potkrovlje. Uočio sam malenu prostoriju oslikanu ružama koje su se ljuštile, velikim, opuštenim, lijepo naslikanim viktorijanskim ružama nejasnih, blijedozelenih listova. Ušao sam unutra. Svjetlo je dolazilo kroz

visoko postavljen prozor kroz koji dijete nije moglo gledati. Nemilosrdno, pomislio sam.

»Tko je rekao da je dijete ovdje umrlo?« upitno sam. Pod talogom godina sve je bilo čisto. Nije bilo prisutnosti. Sve je izgledalo savršeno i nije bilo prikaze koja bi me utješila. Zašto bi neka prikaza samo zbog mene došla ovamo iz svojeg počivališta među vrijeskom?

Tako sam se možda mogao sklupčati u sjećanje na nju i njezinu nježnu priču.

Kako djeca bivaju ubijena u sirotištima kada su s njima samo časne sestre?

Nikada nisam žene smatrao tako okrutnima. Možda nezanimljivima i nemaštovitima, ali nikada, poput nas, nasilnima toliko da bi mogle ubiti.

Okretao sam se oko sebe. Drveni ormarići prekrivali su jedan zid, a jedan od njih bio je otvoren i unutra su bile iznošene cipele, male smeđe oksfordice, kako su ih nazivali, s crnim vezicama, a tada sam, iza sebe, ugledao probijen i ostrugan otvor iz kojeg su izvukli njezinu odjeću. Njezina je odjeća ležala bačena, pljesniva i izgužvana.

Obuzeo me je spokoj kao da je prašina tog mjesta bila sitan led koji pada s visokih vrhunaca uznosutih i čudovišno samoživih planina kako bi smrznuo sva živa bića, taj led koji bi zauvijek zapečatio i zaustavio sve što je disalo, osjećalo, sanjalo ili živjelo.

Progovorio je stihovima:

»Ne plaši se više Sunčeve topline«, šapnuo je. »Niti divljih bjesova zime. Ne plaši se više...«

Trgnuo sam se od zadovoljstva. Bili su mi poznati ti stihovi. Volio sam ih.

Kleknuo sam, kao pred svetim otajstvom, i dotaknuo njezinu odjeću.

»Bila je malena, nije joj bilo više od pet godina, i uopće nije ovdje

umrla. Nitko je nije ubio. Ništa tako osobito nije joj se dogodilo.«

»Kako li tvoje riječi proturječe tvojim mislima«, rekao je.

»Nije točno, istodobno mislim na dvoje. Biti ubijen je nešto sasvim drugo. Ja sam bio ubijen. O, nije me Marius ubio, kako si možda pomislio, već netko drugi.«

Bio sam svjestan da govorim mirno i oholo, ali to nije bilo samo zbog čiste dramatičnosti.

»Zaodjenut sam sjećanjima kao starim krznom. Podižem ruku, a rukav satkan od sjećanja je pokriva. Gledam uokolo i vidim druga vremena.

Ali, znaš, ono što me najviše plaši - jest činjenica da ni ovo stanje, kao ni bilo koje drugo, neće dostići kraj, već će se protegnuti kroz stoljeća.«

»Čega se doista plašiš? Što si želio od Lestata došavši ovamo?«

»Davide, došao sam ga vidjeti. Došao sam vidjeti kako je i zbog čega tamo leži, nepokretan. Došao sam ...« Nisam namjeravao reći više.

Zbog sjajnih noktiju njegove su se ruke doimale ukrašenima, osobitima, milujućima, privlačnima, rukama dodir kojih bi bio ugodan. Podigao je malenu haljinu, poderanu, sivu, posutu komadićima otparane čipke. Sve što je odjeveno u tijelo može zračiti omamljujućom ljepotom ako se na to dovoljno dugo usredotočite, a njegova je ljepota isijavala bez isprike.

»Samo odjeća.« Pamuk cvjetnog uzorka, malo baršuna s napuhnutim rukavom, ne većim od jabuke, za cijelo stoljeće golih ruku danju i noću.

»Nju uopće ne okružuje nasilje«, rekao je kao da je to šteta. »Tek jedno dijete, nije li tako, po svojoj prirodi tužno jednako kao i okolnosti.«

»Zbog čega je odjeća zazidana, to mi reci! Kakav su grijeh počinile ove haljinice?« Zajecao sam. »Dobri Bože, Davide Talbote, zašto ne bismo dopustili toj djevojčici da ima svoju priču, svoju slavu? Ljutiš me. Kažeš da možeš vidjeti prikaze. Smatraš li ih ugodnima? Voliš razgovarati s njima. Mogao bih ti ispričati o jednoj prikazi ...«

»Kada ćeš mi to ispričati? Gledaj, ne shvaćaš li zamisao o knjizi?« Uspravio se i desnom rukom otresao prašinu s koljena. U lijevoj je ruci držao izgužvanu haljinu. Nešto mi je u cijelomu tom prizoru smetalo, u toj visokoj pojavi koja je držala izgužvanu haljinu malene djevojčice.

»Znaš, kada malo bolje razmislim«, rekao sam okrenuvši se da ne bih mogao vidjeti haljinu u njegovoj ruci, »ne postoji nijedan dobar razlog za postojanje djevojčica i dječaka. Razmisli o tomu, o drugim, nježnim potomcima sisavaca. Otkriva li ijedno štene, ijedan mačić ili ždrijebe svoj spol? To uopće nije važno. To nezrelo, krhko biće je bespolno. Ne postoji određivanje. Nijedan prizor nije tako veličanstven kao pogled na malu djevojčicu ili dječaka. Moja je glava prepuna zamisli. Čini mi se da ću eksplodirati ne učinim li nešto, a ti kažeš da ti sastavim knjigu. Ti misliš da je to moguće, misliš... «

»Ono što ja mislim jest da kada sastavljaš knjigu, pričaš onakvu priču kakvu bi ti želio čuti!«

»U tomu ne vidim preveliku mudrost.«

»Pa, razmisli onda, za mnoge je govor tek iskaz naših osjećaja, obična eksplozija. Slušaj, zabilježi način svojih izljeva.«

»Ne želim to učiniti.«

»Ali, želiš, riječi nisu ono što želiš čitati. Kada pišeš, događa se nešto drugo. Ti stvaraš priču, bez obzira na to koliko je nepovezana, pokusna i bez obzira na to koliko zanemaruje sve općeprihvaćene i korisne oblike. Pokušaj to zbog mene. Ne, ne, imam bolju zamisao.«

»Što?«

»Pođi sa mnom dolje u moje odaje. Rekao sam ti da sada ovdje živim. Kroz moje prozore možeš vidjeti drveće. Ja ne živim kao naš prijatelj Louis, lutajući od jednoga prašnjavoga kuta do drugoga, a onda natrag u svoj stan u Rue Roynle kada se još jednom, po tisućiti put uvjeri da nitko ne može nauditi Lestatu. Moje su odaje tople. Koristim svijeće za staru svjetlost. Dođi i dopusti mi da je napišem, tvoju priču. Pričaj mi. Koračaj uokolo i viči ako želiš, ili proklinji, da, proklinji i pusti da ja to zapišem, pa čak i tada, upravo ta činjenica da ja pišem, ona će te sama po sebi natjerati da priči odrediš oblik. Počet ćeš...«

»Što?«

»Pričati mi što se dogodilo. Kako si umro i kako si živio.«

»Ne očekuj nikakva čuda, zbunjajući učenjače. Ja nisam umro u New Yorku onog jutra. Zamalo sam umro.«

Polako je potaknuo moju znatiželju, no nikada ne bih mogao učiniti ono što je želio. Pa ipak, bio je iskren, začuđujuće, koliko sam mogao procijeniti, a, prema tomu, i otvoren.

»A, tako, nisam to mislio doslovce. Želio sam reći da bi mi trebao ispričati kako je bilo penjati se tako visoko na Sunčevoj svjetlosti, toliko patiti i, kao što si rekao, u toj boli otkriti sva ta sjećanja, te povezujuće karike. Ispričaj mi! Ispričaj mi.«

»Neću ako namjeravaš sastaviti suvislu priču«, ljutito sam odvratio. Ispravno sam procijenio njegovu reakciju. Nisam mu dodijavao. Želio je još razgovarati.

»Sastaviti suvislu priču? Armand, ja ću zapisati samo ono što budeš rekao.«

Izgovorio je te riječi jednostavno, ali ipak neobično strastveno.

»Obećavaš?«

Nestašno sam ga pogledao. Ja! Da učinim takvo što.

Smiješio se. Smotao je malenu haljinu i tada je obazrivo ispustio tako da padne na sredinu hrpice koju je činila njezina stara odjeća.

»Neću promijeniti ni jedno slovo«, rekao je. »Dođi i budi sa mnom, pričaj mi i budi moj dragi.« Ponovno se nasmiješio.

Iznenada mi je prišao, gotovo na onaj agresivan način na koji sam ja prethodno želio pristupiti njemu. Uvukao je ruke u moju kosu, odmaknuo je od mog lica, skupio je, zaronio lice u moje kovrče i smijao se. Poljubio me je u

obraz.

»Tvoja kosa kao da je ispredena od jantara, kao kada bi jantar mogao biti otopljen na plamenu svijeće, razvučen u tanke prozirne niti i ostavljen da se tako osuši, kako bi se načinili svi ovi sjajni uvojci. Dražestan si poput dječaka i lijep poput djevojčice. Volio bih da sam te mogao barem načas vidjeti u starom baršunu, onakva kakav si bio za njega, za Mariusa. Volio bih da sam te barem načas mogao vidjeti odjevena u čarape i uzak prsluk izvezen rubinima. Pogledaj se, bešćutno dijete. Moja ljubav i ne dopire do tebe.«

To nije bila Istina.

Njegove su usne bile vrelе, a ispod njih mogao sam osjetiti očaj, mogao sam osjetiti iznenadnu žudnju u njegovim prstima koji su pritiskali moje tjeme. Sav sam se naježio od toga, moje se tijelo napelo, a zatim zadrhtalo, što je bilo neočekivano ugodno. Zamjerio sam mu tu osamljenu bliskost, zamjerio sam mu dovoljno da bih je pretvorio u nešto drugo ili je se posve riješio. Radije bih umro ili bio negdje daleko, u mraku, običan i osamljen s uobičajenim suzama.

Iz izraza njegovih očiju mogao bih zaključiti da bi on mogao voljeti bez ikakva davanja. On nije znalac, samo krvopija.

»Zbog tebe postajem gladan«, šapnuo sam. »Ne tebe, već nekoga komu je suđeno i tko je još živ. Želim loviti. Prestani. Zašto me diraš? Zašto si tako nježan?«

»Svi te žele«, odvratio je.

»O, znam. Svi bi željeli uništiti okrivljeno, dražesno dijete! Svi bi željeli imati nasmiješenog dječaka vještoga u svemu. Djeca su mnogo bolja hrana od žena, a djevojčice su sasvim nalik ženama, ali mladi dječaci?«

Oni nisu poput muškaraca, zar ne?«

»Ne rugaj mi se. Želio sam samo reći da sam te htio dotaknuti, osjetiti kako si mek, kako beskonačno mlad.«

»O, takav sam, beskonačno mlad«, rekao sam. »Govoriš gluposti za nekoga tako lijepoga poput tebe. Izlazim. Moram se nahraniti. A kada završim s time, kada budem pun i vruć, doći ću, razgovarati s tobom i reći ti sve što želiš.« Malo sam se odmaknuo od njega, osjećajući kako me prolaze drhtaji dok je puštao moju kosu. Pogledao sam u prazan, bijel prostor koji je nadvisivao drveće.

»Ovdje nisu mogli vidjeti ništa zeleno, a vani je proljeće, južnjačko proljeće. Mogu ga namirisati kroza zidove. Želim gledati cvjetove, samo načas. Ubiti, piti krv i imati cvijeće.«

»Nije dovoljno dobro. Želim sastaviti tu knjigu«, rekao je. »Želim to odmah učiniti i želim da pođeš sa mnom. Neću zauvijek biti ovdje.«

»Glupost, dakako da hoćeš. Ti misliš da sam ja lutka, zar ne? Misliš da sam dražestan, izliven iz voska, i ostat ćeš ovdje sve dok sam ja tu.«

»Pomalo si zao, Armand. Izgledaš poput anđela, a govoriš kao grubijan.«

»Kakva drskost! Mislio sam da me želiš.«

»Samo pod određenim uvjetima.«

»Lažeš, Davide Talbote«, rekao sam.

Zaobišao sam ga i pošao prema stubama. Cvrčci su pjevali te noći, kao što to često čine, bez obzira na vrijeme, u New Orleansu.

Kroz visoke prozore na stubištu ugledao sam proljetni cvat drveća i djelić vinove loze kako se uvija oko vrha trijema.

Slijedio me je. Silazili smo i silazili, hodajući kao obični ljudi, sve do prizemlja i tada kroz staklena vrata na široku, prostranu, osvjetljenu aveniju Napoleon s vlažnim, ugodnim zelenilom po sredini, lijehama bujnog, brižljivo posađenog cvijeća i starim čvornatim, skromnim, savijenim stablima.

Cijeli se prizor kretao na laganim riječnim vjetrovima, vlažna je maglica lebdjela uokolo, ali nije padala poput kiše, a sićušni zeleni listići padali su na tlo poput ugasla pepela. Meko, meko južnjačko proljeće. Čak se i nebo doimalo trudnim tim godišnjim dobom, prijeteće, pa ipak rumeno zbog odražena svjetla, rađajući maglicu iz svih svojih pora.

Prodoran miris uzdizao se iz vrtova s desne i lijeve strane, iz ljubičastih cvjetova popodnevnica, kako ih smrtnici ovdje nazivaju, divljeg cvijeća nalik na korov, ali iznimno mirisnoga, divljih irisa koji iz crnog blata strše u zrak poput mačeva, ljevkastih čudovišno velikih latica koje udaraju o stare zidove i betonske stube, a tu su, kao i uvijek, bile ruže, ruže starih i ruže mladih žena, ruže previše bujne za tropsku noć, ruže prekrivene otrovom.

Nekoć su se na tim središnjim, zelenim lijehama nalazili tramvaji.

Znao sam da su se tračnice pružale tim širokim i dubokim zelenim prostorom kojim sam hodao ispred njega prema sirotinjskoj gradskoj četvrti, prema rijeci, prema smrti, prema krvi. On je išao za mnom. Mogao sam, hodajući, zatvoriti oči, ne posrćući ni koraka, i vidjeti tramvaje.

»Hajde, slijedi me«, rekao sam ne pozivajući ga već opisujući ono što je činio.

U času smo prelazili brojne četvrti. Držao je korak. Vrlo odvažno. U njemu je, bez sumnje, bila krv cijeloga Kraljevskoga vampirskog dvora. Računajte na to da će Lestat načiniti najsmrtonosnije od svih čudovišta, odnosno, nakon njegovih prvih, zavodljivih promašaja - Nicolasa, Louisa i Claudie - niti jedno od njih troje nije bilo sposobno brinuti se za sebe, dvoje je uvenulo, a jedan je preostao i vjerojatno je najjadniji vampir koji je do sada hodao velikim svijetom.

Osvrnuo sam se iza sebe. Njegovo me je napeto, sjajno, tamno lice uplašilo. Doimao se kao da je cijeli premazan lakom, navošten i ulašten i ponovno sam pomislio na začinske tvari, na jezgru ušećerenih oraha, na slasne okuse, na slatke čokoladne slatkiše i tamnu karamelu bogata okusa, i odjednom se doimalo opravdanime šćepati ga.

Ali to nije bila zamjena za bijednog, priprostog, zrelog i mirisnog smrtnika. Pogađate li? Pokazao sam smjer. »Tamo.«

Pogledao je u tom smjeru. Vidio je niz ulegnutih starih zgrada. Posvuda su se skrivali smrtnici, spavali, sjedili, večerali, lutali sićušnim, uskim stubama, među oronulim zidovima i napuklim stropovima.

Pronašao sam jednoga, potpuno savršenoga u svojoj pokvarenosti, gomila žeravice mržnje, zlobe, pohlepe i prijezira tinjala je dok me je čekao. Trebali smo stići na ulicu Magazine i prijeći je, ali nismo bili na rijeci, tek blizu nje, a ovo je ulica koje se uopće ne sjećam ili mi nije poznata iz mojih lutanja ovim gradom - njihovim gradom, Louisovim i Lestatovim - tek uska ulica s kućama boje naplavljenog drva pod mjesečinom i prozorima zasjenjenima priručnim pokrivalima, a unutra je bio pognut, drzak, pokvaren smrtnik prikovan za televizor i ispijao viski iz smeđe boce ne primjećujući žohare i pulsirajuću vrućinu koja je prodirala kroz otvoren prozor, to ružno, znojno, prijavo i neodoljivo biće, to je bio čovjek za mene.

Gamad i sićušna odvratna bića vrvjela su tom kućom koja je zbog toga djelovala poput oklopa koji ju je okruživao, pun pukotina i loman, u svim svojim sjenama iste boje kao i šuma. Tu nije bilo suvremenih antiseptičnih standarda. Čak je i pokućstvo trunulo u tomu prljavu neredu i vlazi. Plijesan je pokrivala izlizani bijeli hladnjak.

Samo su smrdljivi krevet i sagovi ostavljali dojam živućega kućanstva. Bilo je to primjereno gnijezdo za pronalaženje ove ptice, ružne, debele, bujne ptice koju treba očerupati i prožderati, tu vreću kostiju, krvi i bijednog perja. Gurnuo sam vrata na jednu stranu, ljudski vonj uzdizao se poput roja mušica, a vrata su ispala iz šarki gotovo bešumno.

Hodao sam po novinama položenima po obojanu drvu. Kore naranče pretvorene u smeđu kožu. Žohari što trčkaraju. Nije čak ni podigao pogled. Njegovo otečeno pijano lice bilo je plavo i jezovito, crne obrve guste i zapuštene, pa ipak je, možda, djelovao pomalo anđeoski zahvaljujući svjetlosti ekrana.

Kvrckao je po magičnoj plastičnoj napravi u ruci kako bi promijenio kanale, svjetlost je bešumno blistala i treperila, a tada je pustio da se prolomi pjesma, skupina glazbenika je svirala, komično, a ljudi su pljeskali. Bezvrijedna buka, bezvrijedni prizori poput bezvrijednih stvari posvuda uokolo njega. U redu, ja te želim. Nitko te drugi ne želi.

Pogledao me je, dječaka uljeza, David je bio predaleko da bi ga mogao vidjeti, čekao je.

Odgurnuo sam televizor u stranu. Zanjihao sam ga i pao je na pod razbijajući se u dijelove, kao da je u njemu bilo toliko posudica s energijom, a sada su tek krhotine stakla.

Obuzeo ga je trenutačni bijes, gotovo neprimjetno mijenjajući njegovo lice. Ustao je, ispružio ruke i krenuo prema meni.

Prije no što sam uronio zube, primijetio sam da ima dugu, crnu zapetljanu kosu. Nečistu, ali gustu. Nosio ju je skupljenu pomoću svezanoga komadića tkanine na korijenu vrata, a bujni se rep spuštao niz njegovu kariranu košulju.

U međuvremenu on je u sebi imao dovoljno guste i pivom zasićene krvi za dva vampira, ukusno, ružno i bijesno srce koje se borilo, a bio je toliko snažan da je svladavanje njega bilo poput jahanja bika.

Usred hranjenja svi su mirisi postali slatki, čak i oni najoprijetljivi. Kao i uvijek, osjećao sam kao da ću tiho umrijeti od zadovoljstva.

Sisao sam dovoljno snažno da bih ispunio usta, puštajući da se krv poigrava na mojem jeziku i nakon toga ispuni moj želudac, ako ga imam, da, iznad svega, ugasim tu pohlepnu, prljavu žeđ, ali ne i dovoljno snažno da bih ga umirio.

Borio se i polako nestajao, učinio je glupost ranjavajući mi prste, a tada i ono najopasnije i najnespretnije pokušavajući pronaći moje oči.

Čvrsto sam ih zatvorio i pustio da pritišće svojim masnim palcima. Od toga nije imao nikakve koristi. Ja sam neranjivi dječak. Nemoguće je oslijepiti slijepca.

Bio sam previše ispunjen krvlju da bih mario za to. Osim toga, bilo je ugodno.

Ti slabići koji vas žele izgresti samo vas miluju.

Njegov je život prolazio kao da su svi koje je volio jurili velikim toboganom pod iskričavim zvijezdama. Gore od Van Goghovih slika. Paletu onoga koga ubijaš spoznaješ tek kada um vrati njegove najfinije boje.

Uskoro je potonuo. Spustio sam se s njim. Potpuno sam ga obgrlio lijevom rukom i ležao poput djeteta na njegovu veliku, mišićavu trbuhu, sisao sam krv u najtanjim mlazovima, svodeći sve što je mislio, vidio i osjećao u jednu jedinu boju, daj mi tu boju, jasnu narančastu, i tek načas, dok je umirao - dok je smrt prošla kroz mene kao velika kotrljajuća kugla crne snage koja, u konačnici, zapravo nije ništa, ništa osim dima ili nečega još beznačajnijega od toga - dok je njegova smrt ušla u mene i izašla poput vjetra, pomislio sam:

»Lišavam li ga, uništavajući cijelo njegovo biće, one konačne spoznaje?«

Besmislica, Armand. Ti znaš što duhovi znaju, što anđeli znaju. Taj se gad vraća kući! U Raj. Raj u koji tebe ne bi primili i u koji te nikada neće primiti.

Mrtav, izgledao je izvrsno.

Sjeo sam pokraj njega. Obrisao sam usta iako nije preostala ni kapljica da se obriše. Vampiri prolijevaju krv samo na filmovima. Čak je i najsvjetovnijim besmrtnik previše vješt da bi prolio ijednu kapljicu. Obrisao sam usta jer je njegov znoj ostao na mojim usnama i na mojem licu, a želio sam da nestane.

Divio sam mu se, međutim jer, bio je velik i začuđujuće čvrst unatoč svojim prividnim oblinama. Divio sam se crnim dlakama koje su se lijepile za njegove vlažne grudi na mjestu gdje je košulja bila tako neizostavno poderana.

Njegova crna kosa zaista je bila pravi prizor. Povukao sam privezanu vrpču kojom je bila skupljena. Bila je bujna i gusta poput kose žene.

Uvjerivši se da je mrtav, omotao sam cijelu dužinu kose oko lijeve šake u namjeri da je svu iščupam iz tjemena.

David je zinuo od čuda. »Moraš li to učiniti?« upitao je.

»Ne«, odgovorio sam. Pa ipak, nekoliko tisuća vlasi otelo se njegovu

tjemenu, od kojih se svaka sa svojim sićušnim krvavim korijenom svjetluca kao malena krijesnica. Držao sam, načas, taj pramen kose i tada pustio da mi isklizne iz prstiju i padne iza njegove okrenute glave.

Iščupane dlake pale su nemarno preko njegova gruba obraza. Njegove su oči bile vlažne i doimale su se budnima, poput umiruće hladetine.

David se okrenuo i izašao na uličicu. Automobili su brujali i štropotali u prolazu. Brod na rijeci pjevao je uz orgulje na paru.

Sustigao sam ga. Otresao sam prašinu sa sebe. Jednim sam udarcem mogao srušiti cijelu kuću koja bi se samo urušila zbog truleži i prljavštine, umirući tako lagano među ostalim kućama da nitko u njima ne bi ni znao, sve to vlažno drvo samo se od sebe urušavalo.

Nisam mogao okusiti niti omirisati tu slatku propast.

»Zbog čega si tako prosvjedovao kada sam mu iščupao kosu?« upitao sam. »Samo sam je želio imati, a on je mrtav i više ne mari, nikomu drugomu neće nedostajati njegova crna kosa.«

Okrenuo se uz vragolast osmijeh i odmjerio me.

»Plašiš me, takav kakav izgledaš«, rekao sam. »Jesam li možda neoprezno otkrio da sam čudovište? Znaš, moja blažena smrtnica Sybelle, kada ne svira Beethovenovu sonatu pod nazivom *Appassionato*., uvijek me gleda dok se hranim. Želiš li da ti sada ispričam priču?«

Svrnuo sam pogled na mrtva čovjeka koji je ležao na boku obješena ramena. Na prozorskoj dasci iza njega stajala je plava staklena boca i u njoj narančast cvijet. Nije li to nevjerovatno?

»Da, želim tvoju priču«, rekao je David. »Dođi, vratimo se zajedno.

Tražio sam da ne uzmeš njegovu kosu samo zbog jednog razloga.«

»Da?« upitao sam. Pogledao sam ga. S prilično iskrenim zanimanjem.

»Koji je, dakle, bio razlog? Namjeravao sam mu samo iščupati svu kosu i baciti je.«

»Kao da čupaš muhi krila«, odvratio je, naizgled bez prosuđivanja.

»Mrtvoj muhi«, rekao sam. Namjerno sam se nasmijao. »Ma hajde, zašto se uznemiruješ?«

»Želio sam vidjeti hoćeš li me poslušati«, odgovorio je. »To je sve. Jer kad bi me poslušno, među nama bi sve moglo biti u redu. I zaustavio si se. I u redu je.«

Okrenuo se i uhvatio me za ruku.

»Ne sviđaš mi se!« rekao sam.

»O, da, sviđam ti se, Armand«, odvratio je. »Dopusti mi da pišem.

Bjesni, divljaj i viči. U ovom si času vrlo uzvišen i moćan jer imaš ono dvoje veličanstvenih malih smrtnika koji ovise o svakomu tvojem potezu, a oni su poput Božjih pomoćnika. A ti mi želiš ispričati svoju priču, znaš da je tako. Dođi!«

Nisam mogao zaustaviti smijeh. »Je li ova tvoja taktika u prošlosti urodila plodom?«

Sada je na njemu bio red za smijeh i on se smijao, dobroćudno. »Ne,

mislim da nije«, odgovorio je. »Reći ću to na drugi način, napiši je za njih.«

»Za koga?«

»Za Benjija i Sybelle.« Slegnuo je ramenima. »Ne?«

Nisam odgovorio.

Napisati priču za Benjija i Sybelle. Moje su misli pojurile u neku sobu punu radosti i zdravlja u kojoj ćemo se nas troje sastati za mnogo godina - ja, Armand, nepromijenjen, dječak učitelj - i Benji i Sybelle u svojim najboljim ljudskim godinama, Benji odrastao u uglađena visoka gospodina arapskih, zavodljivih očiju crnih poput ugljena i s omiljenom cigarom među prstima, čovjek velikih iščekivanja i mogućnosti, i moja Sybelle, do tada zaobljena i bujna žena kraljevskog tijela, a povrh toga i mnogo bolja koncertna pijanistica no što je sada, njezina zlatna kosa uokviruje ženstveno, ovalno lice, pune ženske usne i oči ispunjene *entsagangom* i tajanstvenim sjajem.

Bih li u toj sobi mogao diktirati priču i dati im tu knjigu? Tu knjigu koju sam izgovorio Davidu Talbotu? Bih li im mogao, oslobađajući ih iz svojega alkemijskog svijeta, dati tu knjigu? Samo naprijed, djeco moja, uza sve blagostanje i savjete koje sam vam mogao dati, sada evo i ove knjige koju sam s Davidom Talbotom za vas tako davno napisao.

Da, rekla je moja duša. Ipak, okrenuo sam se, istrgnuo crni pramen kose moje žrtve i nagazio ga poput Rumpelstilskina.

David nije ni trepnuo. Englezi su tako uglađeni.

»Pa dobro«, rekao sam. »Ispričat ću ti svoju priču.«

Njegove su odaje bile na drugom katu, nedaleko od mjesta na koje-mu sam zastao na vrhu stubišta. Kakva promjena nakon pustih i negrijanih predvorja! Načinio je sebi knjižnicu sa stolovima i stolcima. Bio je tamo i mjedeni krevet, suh i čist.

»Ovo su njezine odaje«, rekao je. »Zar se ne sjećaš?«

»Dora«, rekao sam. Iznenada sam udahnuo njezin miris. Pa bio je svuda oko mene. Ali su sve njezine osobne stvari nestale.

Knjige su bile njegove, morale su biti. Bili su to novi duhovni istraživači - Dannion Brinkley, Hilarion, Melvin Morse, Brian Weiss, Matthew Fox, Urantijina knjiga. Uz to i stari zapisi - Cassiodorusa, svete Tereze Avilske, Gregoryja od Toursa, Vede, Talmud, Tora, Kama Sutra - svi na izvornim jezicima. Imao je i nešto mističnih romana, drama i poezije.

»Da.« Sjeo je za stol. »Meni nije potrebno svjetlo. Treba li tebi?«

»Ne znam što bih ti rekao.«

»Ah«, odvratio je. Izvadio je svoju mehaničku pisaljku. Otvorio je bilježnicu zapanjujuće bijelog papira prošaranoga tankim zelenim crtama.

»Znat ćeš što mi trebaš reći.« Podigao je pogled.

Stajao sam grleći sam sebe, nepomično, dopuštajući da mi glava klone kao da bi mogla otpasti i ja bih umro. Moja me je duga kosa zaogrnila sa svih strana.

Mislio sam na Sybelle i Benjamina, moju tihu djevojčicu i kićenog

dječaka.

»Jesu li ti se svidjela, Davide, moja djeca?« upitao sam ga.

»Jesu, onog časa kad sam ih ugledao, kad si ih doveo. Svima su se svidjela. Svi su ih gledali s ljubavlju i poštovanjem. Njihovo držanje, njihova ljupkost. Mislim da svi mi sanjamo o takvima bližnjima, odanim smrtnim družbenicima očaravajuće dražesti, koji ne vrište luđački. Oni te vole, pa ipak nisu ni prestravljeni ni ushićeni.«

Nisam se pomicao. Nisam govorio. Zatvorio sam oči. U svojem sam srcu čuo poskočnu, odvažnu koračnicu *Appassionata*, te kotrljajuće, užarene valove glazbe koja obiluje zvučnim i krhkim metalom, *Appassionato*..

Samo je ona bila u mojoj glavi. Zlatne Sybelle dugih udova nije bilo.

»Zapali te svijeće koje imaš«, rekao sam oprezno. »Hoćeš li učiniti to za mene? Bilo bi ugodno imati mnogo svijeća, gledaj, na prozorima još visi Dorina čipka, svježa i čista. Volim čipku, to je briselski uzorak, ili nešto vrlo slično, da, gotovo da sam lud za njom.«

»Dakako, zapalit ću svijeće«, rekao je.

Bio sam mu okrenut leđima. Čuo sam oštar, ugodan pucketajući zvuk male drvene žigice. Namirisao sam kako gori, proširio se tekući miris nagnutog, savijenog stijenja i svjetlost se uzdignula prema gore, otkrivajući čempresove daske ogoljeloga drvenog stropa nad nama. Još jedan pucketaj, još jedan niz finih, mekih pucketajućih zvukova, svjetlost je bila sve jača spustivši se na mene, a jarkosti joj je ponestalo tek na sjenovitom zidu.

»Zašto si to učinio, Armand?« upitao je. »Na Velu je otisnut Kristov lik u nekom obliku, u to nema sumnje, činilo se da je to doista Sveti Veronikin Veo, i Bog zna da su tisuće ostalih povjerovala u to, da, ali zbog čega ti, zbog čega? Bio je uzbudljivo lijep, to ti priznajem, Krist s Njegovim trnjem i Njegovom krvlju, Njegovim očima koje su gledale točno u nas, nas obojicu, ali zašto si potpuno povjerovao u to, Armand, nakon toliko vremena? Zbog čega si otišao k Njemu? To je ono što si pokušao učiniti, nisi li?«

Odmahnuo sam glavom. Prozborio sam meko i molećivo.

»Pomozi mi, učenjače«, rekao sam polako se okrećući. »Usredotoči se na svoju stranicu. Ovo je za tebe, i za Sybelle. O, i za mojega malog Benjija. Ali, na neki način, ovo je simfonija za Sybelle. Priča započinje vrlo davno. Možda nikada uistinu nisam shvatio koliko davno, sve do ovog časa. Ti slušaj i piši. Pusti da ja budem taj koji će proklinjati, divljati i vikati.«

2.

Pogledaj moje ruke. Pomislim na izraz »neučinjeno ljudskim rukama«. Znam što to znači unatoč tomu što je, svaki put kada bih čuo taj izraz izrečen s emocijama, on bio vezan za nešto što je bilo djelo mojih ruku.

Sada bih volio slikati, podignuti kist i iskušati ga onako kako sam to tada činio, u zanosu, strastveno, jedan jedini put, svaki potez i nanos boje, svako

pretapanje, svaka konačna odluka.

Ah, tako sam nepovezan, tako poražen onime čega se sjećam.

Izabrat ću mjesto odakle ću započeti.

Konstantinopolis - onedavno pod Turcima, pod time mislim na Muslimanski Grad nešto manje od stoljeća u času kada su me tamo doveli, dječaka roba, zarobljenoga u pustopoljini njegove zemlje kojoj je jedva znao pravo ime: Zlatna Horda.

Sjećanje je već bilo istisnuto iz mene, zajedno s jezikom ili bilo kakvom sposobnošću suvislog mišljenja. Pamtim prljave sobe koje su vjerojatno bile u Konstantinopolisu jer su ostali ljudi govorili, a po prvi put, od kada su me otrgnuli od onoga čega se ne sjećam, mogao sam razumjeti što govore.

Govorili su grčkim jezikom, dakako, ti trgovci koji su se bavili trgovinom robljem za europske bordele. Oni nisu poznavali vjersku pripadnost koja je bila sve što sam ja poznao, sažaljujuće lišen pojedinosti.

Bacili su me na debeo turski sag, bogato ukrašenu debelu podnu prostirku kakve su se mogle vidjeti u palačama, sag na kojem se izlagala vrlo vrijedna roba.

Moja je kosa bila mokra i dugačka; netko ju je češljao dovoljno grubo da me ozlijedi. Sve su moje osobne stvari oduzete i meni i mojem pamćenju.

Ispod stare izlizane tunike od zlatne tkanine bio sam gol. U sobi je bilo vruće i vlažno. Bio sam gladan, ali se nisam nadao hrani, znao sam da je to bol koja će podbosti i tada, sama od sebe, nestati. Tunika me je vjerojatno činile prokleta lijepim, svjetlucavim poput palog anđela. Imala je dugačke rukave u obliku zvona i dopirala mi je do koljena.

Kada sam stao na stopala, koja su, dakako, bila bosa, ugledao sam te ljude i znao sam što žele, znao sam da je to porok, i to odvratan, i da je njegova cijena bila Pakao. Prokletstva iščezlih staraca odzvanjala su oko mene: previše lijepo, previše meko, previše blijedo, oči prepune Đavla, ah, taj đavolji osmijeh. Kako li su ti ljudi bili gorljivi u svojim prepirkama i cjenjkanjima. Kako su me promatrali a da me nijednom nisu pogledali u oči.

Iznenada sam se nasmijao. Sve je tu bilo tako užurbano. Napustili su me oni koji su me isporučili. Oni koji su me ribali nisu ni napustili kade.

Bio sam tek smotak bačen na sag.

Na trenutak sam postao svjestan da sam nekoć bio ciničan, oštra jezika i duboko svjestan općenite ljudske prirode. Smijao sam se jer su ti trgovci mislili da sam djevojčica.

Čekao sam, slušajući, hvatajući djeliće razgovora.

Bili smo u prostranoj prostoriji niska svilena baldahinska stropa prošivena sićušnim zrcalima i ukrasima koje Turci tako vole i svjetiljkama koje su, iako su se dimile, bile napunjene mirisom i ispunjavale zrak zagasitom, čađavom maglicom koja mi je palila oči.

Muškarci u kaftanima i s turbanima na glavi nisu mi bili nepoznati jednako kao ni jezik. Ipak, hvatao sam samo djeliće onoga što su govorili.

Pogledom sam tražio izlaz. Nije ga bilo. Teški, zamišljeni ljudi bili su

naslonjeni pokraj vrata. Malo dalje, čovjek za stolom računao je uz pomoć abakusa. Imao je hrpe i hrpe zlatnika.

Jedan od njih, visok i mršav čovjek koščata lica i istrunulih zubi, prišao mi je i opipao mi ramena i vrat. Tada mi je podignuo tuniku. Stajao sam kao ukopan, ne razbješnjen ili svjesno uplašen, jednostavno paraliziran. Bila je to zemlja Turaka, i znao sam što oni čine dječacima. Iako nikada nisam vidio sliku, čuo stvarnu priču o tomu ili upoznao nekoga tko je to proživio, prošao kroz to i vratio se kući.

Kući. Zasigurno sam morao željeti zaboraviti tko sam. Morao sam.

Sram je to učinio obveznim. Ali, u tom času, u toj prostoriji nalik na šator, s cvjetnim sagom, među tim trgovcima robljem, naprezao sam sjećanje kao da otkrivam svoj vlastiti zemljovid koji bih mogao slijediti, otići odavde i vratiti se onamo kamo pripadam.

Sjetio sam se stepe, divljine, kraja kamo ne odlaziš, osim zbog... I tu je bila praznina. Bio sam u stepi prkoseći sudbini budalasto, ali ne i nevoljko. Nosio sam nešto iznimno važno. Sjahao sam s konja, izvukao taj smotak iz kožnih uzda i potrčao stisnuvši ga uz prsa.

»Stabla!« viknuo je, ali tko je on?

Znao sam, međutim, da je želio reći da moram stići do grmlja i ostaviti tamo to blago, tu veličanstvenu, čarobnu stvar koja se nalazila u smotku, stvar »koju nisu načinile ljudske ruke«.

Nisam tamo stigao. Kada su me šćepali, ispustio sam zavežljaj, a oni ga nisu pokupili, barem koliko sam mogao vidjeti. Dok su me podizali u zrak, pomislio sam da to ne bi trebalo biti tako pronađeno, tako umotano u tkaninu. Treba biti postavljeno među stabla.

Mora da su me silovali na tom brodu jer se ne sjećam dolaska u Konstantinopolis. Ne sjećam se da sam bio gladan, da mi je bilo hladno, da sam bio bijesan ili uplašen.

Tada sam prvi put spoznao pojedinosti silovanja, smrdljivi znoj, prepiranje, kletve o obeščašćenju janjeta. Osjećao sam užasnu, nepodnošljivu nemoć. Odvratni ljudi, ljudi protiv Boga i protiv prirode.

Zarežao sam poput životinje na trgovca s turbanom, a on me je snažno udario po uhu tako da sam pao na tlo. Ležao sam i dalje ga gledajući sa svim prijezirom koji sam mogao pretočiti u taj pogled. Nisam ustao čak ni kada me je udario. Nisam govorio.

Iznio me van prebačenoga preko ramena, nosio preko dvorišta prepunoga ljudi, pokraj začudnih, smrdljivih deva, magaraca i gomila smeća, pokraj luke u kojoj su čekali brodovi, preko mostića od dasaka u potpalublje broda.

Ponovno prljavština, vonj užadi, šuškanje štakora na palubi. Bacio me je na prostirku od grube tkanine. Još sam jednom pogledom potražio izlaz i vidio samo ljestve po kojima smo se spustili, a gore su se čuli glasovi previše ljudi.

Još je bio mrak kada se brod počeo pomicati. Jedan mi je sat bilo tako mučno da

sam jednostavno poželio umrijeti. Sklupčao sam se na podu i ležao sasvim nepomično, potpuno se sakrivši ispod meke tkanine, prijanjajuće tkanine stare tunike. Spavao sam vrlo dugo.

Kad sam se probudio, tamo je bio neki starac. Nosio je drugačiju odjeću, za mene manje zastrašujuću od one koju su nosili Turci s turbanima, a njegove su oči bile dobroćudne. Nagnuo se prema meni. Progovorio je nekim drugim jezikom koji je bio neuobičajeno mek i milozvučan, ali ga nisam razumio.

Neki mu je glas na grčkom jeziku kazao da sam nijem, bezuman i da zavijam poput zvijeri.

Ponovno je bilo vrijeme da se nasmijem, ali, bilo mi je previše mučno.

Isti je Grk rekao starcu da nisam razderan niti ranjen. Bio sam obilježen visokom cijenom.

Starac je načinio nekoliko pokreta otpuštanja dok je odmahivao glavom i pjesmom govorio na nepoznatom jeziku. Položio je ruke na mene i nježno me podignuo na noge.

Vodio me je kroz hodnik u malenu sobu presvučenu crvenom svilom.

Ostatak putovanja, osim jedne noći, proveo sam u toj sobi.

Te noći - a nju ne mogu smjestiti u sklop tog putovanja - probudio sam se i vidio ga kako spava pokraj mene, taj starac koji me nikada nije dotaknuo osim kada bi me hrabrio ili tješio, izašao sam, uz ljestve, i dugo stajao gledajući u zvijezde.

Bili smo usidreni u luci, a grad od tamnoplavih zgrada s nadsvođenim krovovima i zvonicima spuštao se niz litice sve do luke gdje su pod ukrašenim lukovima nadsvođenog trijema stajale baklje. Sve to, nastanjena obala, izgledalo mi je moguće, privlačno, ali nisam pomislio da bih mogao skočiti s broda i osloboditi se. Ljudi su tumarali ispod lukova. Pod lukom koji mi je bio najbliži, čudno odjeven čovjek sa sjajnom kacigom i velikim, širokim mačem koji se njihao na njegovu kuku, čuvao je stražu naslonjen na razgranato ukrašen stup izrezbaren tako vješto da je izgledao poput drveta koje podupire trijem, poput posljednjeg ostatka palače kroz koju je, nimalo umjetnički, prokopan ovaj kanal za brodove.

Nakon toga prvog, dugog pogleda koji mi se utisnuo u sjećanje, nisam više gledao prema obali. Pogledao sam u Nebo i njegove dvorjane, mitska bića zauvijek utjelovljena u svemoćnim i tajnovitim zvijezdama.

Noć iza njih bila je crna poput ugljena, a one su tako nalikovale draguljima da sam se prisjetio stare poezije, pa čak i zvukova crkvenih pjesama koje samo ljudi pjevaju.

Sjećam se da su prošli sati prije no što su me uhvatili, žestoko istukli kožnim bičem i odvukli natrag u potpalublje. Znao sam da će udarci

prestati čim me je starac opazio. Drhtao je od bijesa. Privukao me je k sebi i ponovno smo legli. Bio je previše star da bi tražio bilo što od mene.

Nisam ga volio. Bezumnom nijemom dječaku bilo je jasno da ga je

taj čovjek smatrao nečime prilično vrijednime što treba sačuvati za prodaju. Ali, bio mi je potreban, i on je bio taj koji je brisao moje suze. Spavao sam koliko sam god mogao. Bilo mi je mučno svaki put kad bi valovi bili veliki. Pokatkad mi je bilo mučno i od same vrućine. Taj me je čovjek tako dobro hranio da bih pokatkad pomislio da me njeguje kao utovljeno tele koje će biti prodano kao hrana.

Kada smo stigli u Veneciju, dan je već bio dobrano odmakao. Nisam ni opazio ljepotu Italije. Bio sam zaključan daleko od nje, duboko u toj prljavoj jazbini sa starim čuvarom, a kada su me odveli u grad, uskoro sam se uvjerio da su moje sumnje o njemu bile utemeljene.

U mračnoj su sobi on i još jedan čovjek zapodjenuli žestoku prepirku. Ništa me nije moglo natjerati da progovorim. Ništa me nije moglo natjerati da pokažem kako razumijem bilo što od onoga što mi se događa. Međutim, razumio sam. Novac je promijenio vlasnika. Starac je otišao ne osvrnuvši se.

Pokušavali su me naučiti ponečemu. Svuda oko mene bio je milozvučan, milujući nepoznati jezik. Dječaci bi došli, sjeli pokraj mene i pokušavali me odobrovoljiti mekim poljupcima i zagrljajima. Štipali su bradavice na mojim prsima i pokušavali dodirnuti moje intimne dijelove za koje su me učili da ih ne smijem čak ni pogledati s namjerom teškoga grijeha.

Nekoliko sam puta odlučio moliti. Ali, otkrio sam da se ne mogu sjetiti riječi. Čak su i slike bile nejasne. Zauvijek se ugasilo svjetlo koje me je vodilo svih tih godina. Svaki put kad bih zaronio duboko u misli, netko bi me udario ili potegnuo za kosu.

Pošto bi me tukli, uvijek bi dolazili s pomastima. Brižljivo su njegovali moju izranjavanu kožu. Kada me je jednom neki čovjek udario po obrazu, drugi je viknuo i uhvatio ga za uzdignutu ruku prije no što je ovaj stigao spustiti drugi udarac.

Odbijao sam hranu i piće. Nisu me mogli natjerati da ih uzmem. Nisam mogao. Nisam odlučio gladovati. Jednostavno nisam mogao učiniti bilo što da bih se održao na životu. Znao sam da idem kući. Idem kući.

Umrijet ću i poći kući. To će biti strahovit i bolan prelazak. Da sam bio sam, plakao bih. Ali, nikada nisam bio sam. Morao bih umrijeti pred tim ljudima. Odavno nisam vidio pravu Sunčevu svjetlost. Čak su i svjetiljke vrijeđale moje oči jer sam toliko dugo bio u potpunomu mraku. Ali ljudi su uvijek bili tu. Svjetlost bi se pojačala. Sjedili su u krugu oko mene mračnih lišća i brzih šaka nalik šapama koje su mi odmicale kosu s lica ili me protresle uhvativši me za rame. Okrenuo sam lice prema zidu.

Zvuk mi je pravio društvo. Ovo je trebao biti kraj mojeg života. Zvuk je dolazio izvana, od vode. Mogao sam ga čuti kroza zid. Znao sam kada bi prošao brod, a mogao sam čuti i kako pucaju drveni stupovi; položio bih glavu na kamen i osjećao kako se kuća leluja na vodi kao da nismo pokraj nje, već u njoj, što smo, dakako, i bili.

Jednom sam sanjao dom, ali se ne sjećam kakav je bio. Probudio sam se, plakao sam i tada čuo bujicu pozdrava od sjena, ulagujućih, sentimentalnih glasova.

Mislio sam da želim biti sam. Ali nisam. Kada su me danima i noćima držali zaključanoga u mračnoj sobi bez kruha i vode, počeo sam vrištati i udarati o zidove. Nitko nije došao.

Nakon nekog vremena, skliznuo sam u mrtvilo. Vrata su se otvorila uz nasilan udarac. Sjeo sam pokrivši oči. Svjetiljka mi je strašno smetala. Srce mi je lupalo.

Ali, do mene je dopro nježan, omamljujući miris, mješavina drveta koje gori u snježnoj zimi, zdrobljena cvijeća i opora ulja.

Dotaknulo me je nešto tvrdo, nešto načinjeno od drveta ili mjedi, samo što se to kretalo kao da je živo. Barem sam otvorio oči i vidio da me je držao čovjek i da su te neljudske stvari, ono što sam osjećao kao kamen ili mjed, bili njegovi bijeli prsti, a on je gledao u mene svojim prodornim, nježnim plavim očima. »Amadeo«, rekao je.

Bio je odjeven u crveni baršun i veličanstveno visok. Njegova je plava kosa bila razdijeljena po sredini na svetački način i počešljana, bogato je padala na njegova ramena gdje se, na ogrtaču, razlijevala u raskošne uvojke. Njegovo je čelo bilo glatko bez ijedne bore, a visoko postavljene ravne, zlatne obrve, dovoljno su bile tamne da bi njegovu licu dale odlučan izraz. Njegove su se trepavice izvijale poput zlatnih niti iz njegovih vjeđa. Kada se nasmiješio, njegove su se usne iznenada zarumenjele blijedom, ali jasnom bojom koja je njihov pun, fin oblik činila vidljivijime.

Poznavao sam ga. Razgovarao sam s njim. Takva čuda nisam mogao vidjeti ni s kim drugim.

Blago se smiješio. Njegova gornja usna i brada bile su brižljivo izbrijane. Na njemu nisam mogao vidjeti ni najmanju dlaku, a njegov je nos bio uzak i nježan, pa ipak dovoljno velik da bi bio u skladnom odnosu s ostalim magnetskim svojstvima njegova lica.

»Ne Krist, dijete«, rekao je. »Već onaj koji dolazi s vlastitim spasenjem. Dođi k meni.«

»Ja umirem, Gospodaru.« Kojim sam jezikom govorio? Ni sada ne bih mogao reći koji je to jezik bio. Ali, on me je razumio.

»Ne, maleni, ne umireš. Sada dolaziš u moje okrilje i možda, ako su zvijezde uz nas, ako budu milostive prema nama, ti nikada nećeš umrijeti.«

»Ali ti jesi Krist. Poznajem te!«

Odmahnuo je glavom i na sasvim ljudski način spustio pogled i nasmiješio se. Njegove su se pune usne razdvojile i vidio sam bijele, ljudske zube. Svoje je ruke stavio ispod mojih, podignuo me i poljubio u vrat, a drhtaji su me paralizirali. Zatvorio sam oči, osjetio njegove prste i čuo kako mi govori u uho:

»Spavaj dok te ne odvedem kući.«

Kad sam se probudio, bili smo u velikoj kupaonici. Nijedan Venecijanac nikada

nije imao takvu kupaonicu, to mogu reći sada, nakon svega što sam poslije prošao, ali što sam znao o običajima ovog mjesta? To je zaista bila palača; palače sam već vidio.

Izvukao sam se iz baršuna u kojemu sam umotan ležao - njegovu crvenom ogrtaču, ako se ne varam - i s desne strane ugledao veliki krevet sakriven zastorima, a iza njega dubok ovalni bazen, odnosno kadu. Voda se u bazen slijevala iz školjke koju su držali anđeli, sa široke površine uzdizala se para, a u toj je pari stajao moj Gospodar. Njegova bijela prsa bila su otkrivena, bradavice blago ružičaste, a njegova je kosa, odmaknuta s glatkog čela, djelovala još gušće i još ljepše, svjetlije nego prije.

Mahnulo mi je.

Plašio sam se vode. Kleknuo sam na rub i stavio ruku unutra. Zapanjujućom brzinom i spretnošću posegnuo je za mnom i povukao me u topli bazen, gurajući me sve dok voda nije prekrila moja ramena, a tada mi je i glavu pogurnuo unatrag.

Ponovno sam ga pogledao. Svijetloplavi strop iza njega bio je prekriven iznenađujuće živahnim anđelima ogromnih krila od bijelog perja. Nikada nisam vidio tako sjajne i kovrčave anđele koji su poskakivali i razmetali se neobuzdano i nesputano ljudskom ljepotom mišićavih udova, lepršave odjeće i uvojaka koji su se vijorili. Bilo je to pomalo nalik na mahnitost, te snažne i prpošne pojave, ta razuzdanost nebeske igre iznad mene prema kojoj se uzdizala para nestajući u zlatnom svjetlu.

Pogledao sam svojega Gospodara. Njegovo je lice bilo tik preda mnom. Poljubi me još jednom, da, učini to, taj drhtaj, poljubac ... Ali, on je bio od iste vrste kao i ta naslikana bića, jedan od njih, a ovo je bila neka vrsta bezbožnog Raja, pogansko mjesto Ratničkih bogova gdje je sve vino, voće i putenost. Stigao sam na pogrešno mjesto.

Zabacio je glavu. Otvorio je put zvonkom smijehu. Ponovno je podignuo šaku vode i prolio je po mojim prsima. Otvorio je usta i načas sam ugledao bljesak nečega vrlo pogrešnoga i opasnoga, zube kakve imaju vukovi. Ali, oni su nestali i samo su njegove usne sisale moj vrat, a zatim i moje rame. Samo su njegove usne sisale moju bradavicu jer sam je prekasno pokušao pokriti.

Uzdisao sam zbog svega toga. Potonuo sam prema njemu u toplu vodu, a njegove su se usne spustile niz moja prsa na trbuh. Nježno je sisao kožu kao da iz nje želi isisati sol i toplinu, a čak me je i njegovo čelo, opirući se o moje rame, ispunjavalo ushićujućim osjećajima. Zagrlio sam ga i kada je pronašao sam grijeh, osjetio sam kako eksplodira kao da je strijela ispaljena iz njega, kao da je samostrjel; bilo je ugodno, ta strijela, ta navala, i ja sam zaječao.

Pustio me je da neko vrijeme ležim uz njega. Polako me je kupao. Držao je meku, izgužvanu krpu kojom je brisao moje lice. Zaronio me je unatrag da bi mi oprao kosu.

A tada, kada je zaključio da smo se dovoljno odmarali, ponovno smo počeli s poljupcima.

Prije zore probudio sam se na njegovu jastuku. Sjeo sam i ugledao ga kako odijeva svoj veliki ogrtač i pokriva glavu. Soba je opet bila puna dječaka, ali to nisu bili žalosni, iscrpljeni voditelji bordela. Ti su dječaci bili naočiti, dobro uhranjeni, nasmiješeni i dobroćudni okupljajući se oko kreveta. Nosili su tunike svijetlih, blistavih boja, brižljivo nabrane tkanine i čvrsto stegnutih pojaseva koji su im davali djevojačku ljupkost. Svi su imali duge, bujne kose.

Moj me je Gospodar pogledao i jezikom koji sam poznao, koji sam savršeno poznao, rekao da sam ja njegovo jedino dijete i da će sljedeće noći ponovno doći do onog trenutka kada ću već spoznati novi svijet.

»Novi svijet!« povikao sam. »Ne, ne ostavljaj me, Gospodaru. Ne želim cijeli svijet. Želim tebe!«

»Amadeo«, rekao je povjerljivo naginjući se nad krevet, kosa mu je sada bila suha i lijepo počešljana, a ruke omekšane puderom. »Imaš me zauvijek. Dopusti dječacima da te nahrane i odjenu. Ti sada pripadaš meni, Mariusu Romanusu.«

Okrenuo se prema njima i izdao zapovijedi milozvučnim, pjevnim jezikom. Prema njihovim sretnim licima pomislili biste da im je dao slatkiše i zlato.

»Amadeo, Amadeo«, pjevali su dok su se okupljali oko mene. Držali su me da ne bih pošao za njim. Sa mnom su govorili grčki, brzo i lako, a grčki za mene nije bio tako jednostavan. Ali, razumio sam.

Dođi s nama, ti si jedan od nas, bit ćemo dobri prema tebi, bit ćemo osobito dobri prema tebi. Užurbano su me odjenuli u staru odjeću prepirući se međusobno oko moje tunike, je li dovoljno dobra, i onih izbljedjelih čarapa, pa, bilo je to samo privremeno! Obuj papuče; evo, ogrtač koji je Riccardu bio premalen. Sve je to izgledalo poput kraljevske odjeće.

»Mi te volimo«, rekao je Albinus, zamjenik glavnoga tamnokosog Riccarda i njegov dramatičan kontrast zbog svoje plave kose i svijetloplavih očiju. Ostale dječake nisam mogao sasvim dobro razabrati, ali njih dvojicu bilo je lako gledati.

»Da, mi te volimo«, rekao je Riccardo odmičući svoju crnu kosu i namigujući mi, njegova je koža, u usporedbi s kožom ostalih, bila tako glatka i tamna. Njegove su oči bile intenzivno crne. Uhvatio me je za ruku, a ja sam ugledao njegove tanke prste. Ovdje su svi imali tanke prste, nježne prste. Imali su prste poput mojih, koji su bili neuobičajeni među mojom braćom. Ali na to nisam mogao misliti.

Pojavila mi se strahovita pomisao da sam ja, blijedog lika, onaj koji je izazvao cijelu nevolju, nježnih prstiju, bio duhom prenesen u dobru zemlju kamo pripadam. Ali, to je bilo previše fantastično da bih u to povjerovao. Boljela me je glava. Ugledao sam bešumne bljeskove zdepastih konjanika koji su me ugrabili, smrdljiva potpalublja broda kojim sam dovezen u Konstantinopolis, bljeskove ispijenih, užurbanih ljudi koji su tamo trčkarali oko

mene.

Dragi Bože, zašto bi me itko volio? Zbog čega? Mariuse Romanuse, zašto me ti voliš?

Gospodar se smješкао mašući s vrata. Na glavi je imao kapuljaču, grimizan okvir njegovih finih jagodičnih kostiju i uvijenih usana.

Oči su mi se ispunile suzama.

Bijela maglica kružila je oko njega dok su se vrata za njim zatvarala.

- Noć je odmicala. Ali svijeće su i dalje gorjele.

Ušli smo u veliku sobu i vidio sam da je puna slikarskih boja, lončića s bojom i kistova koji su stajali u glinenoj posudi spremni za uporabu. Veliki bijeli kvadrati platna - slikarskog platna - čekali su da budu oslikani.

Ti dječaci nisu pripremali boje od žumanjka jajeta, kako se to tada činilo. Fino mljeveni pigment jarkih boja miješali su izravno s uljima boje jantara. U tim malenim lončićima čekale su me veličanstvene, sjajne boje.

Uzeo sam kist koji su mi pružili. Pogledao sam u razapeto bijelo platno na kojem sam trebao slikati.

»Nije djelo ljudskih ruku«, rekao sam. Ali, što su značile te riječi? Podignuo sam kist i počeo ga slikati, toga plavokosog čovjeka koji me je spasio iz tame i prljavštine. Pružio sam ruku u kojoj sam držao kist, umačući njegove dlačice u lončice sa žućkastom, ružičastom i bijelom bojom i nanosio boju na začuđujuće otporno platno. Ali, nisam mogao naslikati sliku. Nikakva se slika nije pojavila!

»Nije djelo ljudskih ruku!« prošaputao sam. Ispustio sam kist. Prekrio sam lice rukama.

Tražio sam grčke riječi. Kada sam ih izgovorio, nekoliko je dječaka kinnulo, ali nisu shvatili njihovo značenje. Kako bih im mogao objasniti katastrofu? Pogledao sam svoje prste. U što se pretvorilo ... Sva su sjećanja u tom času sagorjela i iznenada sam ostao samo Amadeo.

»Ne mogu to učiniti«. Zurio sam u platno, u tu zbrku boja. »Da je drvo, a ne platno, možda bih tada to mogao učiniti.«

Što bih to mogao učiniti? Nisu me razumjeli.

On nije bio Živući Gospod, moj Gospodar, plavokosi, plavokosi ledeno plavih očiju.

Ali on je bio moj Gospod. A ja nisam mogao učiniti ono što je trebalo učiniti.

Da bi me utješili i odvratili, dječaci su dohvatili svoje kistove i u času me zapanjili slikama koje su istjecale poput bujice iz njihovih hitrih poteza kistovima.

Lice dječaka, obrazi, usne, oči, da, bujna crvenkasto zlatna kosa. Dobri Bože, bio sam to ja... to nije bilo slikarsko platno, već zrcalo. Bio je to ovaj Amadeo, Riccardo Je uskočio kako bi profinio izraz, produbio oči i načinio čaroliju nad Jezikom pa se činilo kao da govorim. Kakva je to divlja čarolija učinila da se niotkuda pojavi dječak, sasvim prirodan, iz uobičajenoga kuta, zamršenih obrva i nepodrezenih pramenova iznad uha?

Taj životni, neusiljeni, ljudski lik djelovao je istodobno i bogohulno i

prelijepo.

Riccardo je izgovarao grčka slova dok ih je pisao. Tada je bacio kist.

Uzviknuo je:

»Naš je Gospodar na umu imao sasvim drugačiju sliku.« Naglo je šćepao crteže.

Vukli su me kroz kuću, nazivali su je »palazzo«, sa zanosom me podučavali riječima.

Sve je bilo ispunjeno takvim slikama - zidovi, stropovi, ploče i platna naslagana jedno na drugo - hrpa slika prepunih ruševina, slomljenih stupova, divljeg zelenila, udaljenih planina i beskrajnom bujicom zaposlenih ljudi rumenih lica, bujne kose i prekrasne odjeće uvijek izgužvane kako vijori na vjetru.

Bilo je to poput velikih pladnjeva voća i mesa koje su iznijeli pred mene. Pomahnitali nered, obilje radi obilja samoga, obilna poplava boja i oblika. Bilo je to poput vina, previše slatko i previše lako.

Bilo je to poput grada ispod nas kada su otvorili prozore, a ja sam opazio malene crne čamce - gondole, čak i tada - u sjajnoj Sunčevoj svjetlosti koja je prodirala kroz zelenkastu vodu, kada sam ugledao ljude u njihovim raskošnim grimiznim ili zlatnim ogrtačima kako žure niz dokove.

Nagurali smo se u naše gondole, nekoliko nas, i odjednom smo, u ugodnoj tišini, putovali među pročeljima kuća, a svaka je velika kuća bila veličanstvena poput katedrale sa svojim uskim, šiljatim lukovima, prozorima u obliku lotosa i oplatom od sjajna bijela kamena.

Čak su i starija, jadnija obitavališta, neznatno ukrašena, ali ipak iznimne veličine, bila ožbukana u bojama, ružičastom toliko dubokom da se doimalo kao da dolazi od zgnječanih latica, zelenom tako bogatom da je djelovala kao da je izmiješana od same tamne vode.

Stigli smo na Trg svetog Marka, među dugačke, izvanredno pravilne lukove s obje strane.

Dok sam zurio u stotine ljudi koji su vrvjeli ispred udaljenih zlatnih kupola crkve, trg se doimao poput rajskog okupljališta.

Zlatne kupole. Zlatne kupole.

Nekoć sam čuo staru priču o zlatnim kupolama, a vidio sam ih i na mračnim slikama, nisam li? Svete kupole, izgubljene kupole, kupole u plamenu, oskrnavljena crkva kao što sam i Ja bio oskrnavljen. Ah, ruševine, ruševine su nestale, opustošene iznenadnom provalom svuda oko mene, svega što je bilo živo i cijelo! Kako je sve ovo rođeno iz hladnog pepela? Kako sam to umro među snijegom i zadimljenim vatrama i uzdigao se ovdje, pod ovim milujućim suncem?

Njegova topla, ugodna svjetlost kupala je prosjake i trgovce; sjalo je na kraljeviće koji su prolazili i paževe koji su za njima nosili repove njihovih ukrašenih ogrtača, na prodavače koji su rasprostrli svoje knjige ispod grimiznih baldahina i svirače lutnje koji su se otimali za novčiće.

Roba sa svih strana bezbožnog svijeta bila je izložena u prodavaonicama i na tržnicama - staklene posude kakve još nisam vidio, uključujući i pehare svih mogućih boja, a da ne spominjem male staklene figurice životinja i ljudskih bića te ostale glatke sjajne sitnice. Bilo je tu čudesno sjajnih i lijepo oblikovanih kuglica za krunice, prekrasne čipke veličanstvenih i ljupkih uzoraka uključujući i snježno bijele slike stvarnih crkvenih tornjeva te malih kućica s vratima i prozorima; prelijepih perjanica ptica kojima ne znam ni ime; brojnih drugih egzotičnih vrsta koje su mahale krilima i kričale u pozlaćenim krletkama; i najskupocjeniji, prelijepo izrađeni raznobojni tepisi koji su me previše podsjećali na moćne Turke i njihov glavni grad iz kojega sam došao. Pa ipak, tko bi mogao odoljeti takvim tepisima? Budući da im je zakonom bilo zabranjeno dočaravati ljudska bića, Muslimani su dočaravali cvijeće, arabeske, labirintske ukrase i slične uzorke jakih boja preciznošću koja izaziva strahopoštovanje. Bilo je tu ulja za svjetiljke, tankih voštanica, svijeća, mirisa i velik izbor blistavih dragulja neopisive ljepote kao i najfiniji radovi zlatara, posude i ukrasni predmeti novi ili starijeg datuma. Bilo je prodavaonica u kojima su se prodavali isključivo začini. Bilo je prodavaonica u kojima su prodavali lijekove. Bili su tu brončani kipovi, lavlje glave, svjetiljke i oružje. Bilo je i trgovaca svilom s Istoka, najfinije ispređenim vunanim tkaninama obojenima čudesnim bojama, zatim pamukom, lanom i prelijepim primjercima veza te gomila vrpce.

Ovdašnji muškarci i žene doimali su se osobito bogatima, slasteći se neobvezno svježim mesnim pitama u zalogajnicama, pijući bistro crveno vino i jedući kolače bogate kremom.

Bilo je tu i trgovaca knjigama koji su nudili nove, tiskane knjige o kojima su mi drugi pripravnici govorili sa žarom, objašnjavajući čudan izum tiskarskog valjka koji je tek odnedavno omogućio ljudima sa svih strana da si priušte knjige ne samo sa slovima i riječima već i sa slikama.

U Veneciji je već djelovalo nekoliko malih tiskara i izdavačkih kuća u kojima su tiskarski valjci neprestano radili proizvodeći knjige na grčkom kao i na latinskom te pučkom jeziku - milozvučnom, pjevnom jeziku - kojime su pripravnici govorili među sobom. Dopustili su mi da zastanem i zasitim svoje oči svim tim čudima, tim strojevima koji su proizvodili stranice knjiga.

Ali, oni su imali svoje zadatke, Riccardo i ostali - trebali su prikupiti otiske i bakroreze njemačkih slikara za našega Gospodara, slike načinjene novim tiskarskim valjcima, stara, začudna djela Memlinga, Van Eycka ili Hieronymusa Boscha. Naš je Gospodar uvijek bio u potrazi za njima. Takve su slike jugu donosile sjever. Naš je Gospodar bio pobornik takvih začudnih djela. Naš je Gospodar bio zadovoljan što je u našem gradu bilo više od stotinu tiskara jer je mogao baciti grube, netočne kopije Livija i Vergilija i dobiti ispravljene, otisnute tekstove.

Oh, bila je to gomila podataka.

Ništa manje važno od književnosti i slikarstva univerzuma bilo je pitanje moje